

Fijn/Verfijning: raffinement en tovenarij

Jacob Voorthuis

Het Nederlandse prefix *ver-* is interessant. Het heeft het karakter van een plotselinge draaiing, alsof een as van continuïteit gebroken wordt, gedraaid wordt en later weer wordt doorgezet met enorme consequenties. Fijn is gerelateerd aan *fine*, het einde. Iets is af. Maar op het moment dat het af is wordt het opgeoffert aan de mogelijkheid het af te verfijnen. Het krijgt daarbij een bijzondere aandacht, het wordt bijzonder en uit het alledaagse getild. Het verfijnde ontstijgt zichzelf daarmee, met belangrijke consequenties. Afhankelijk van hoe ver de verfijning in zijn werk gaat is het mogelijk dat het gebruik geheel verandert. Een zwaard om mensen mee dood te steken wordt door verfijning op eens een symbolisch instrument ter bevestiging van een machtspositie of iets dergelijks. In ieder geval wordt het voor een gebruik klaar gemaakt dat aan de tovenarij grenst.

Het is daarom belangrijk dat we even goed kijken naar het woord toveren. Toveren, zoals de filosoof R.G. Collingwood dat heel goed heeft verwoord (Marx ook overigens) is een ding investeren met een macht waardoor het gedrag van mensen kan beïnvloeden. Eigenlijk is iedere uitspraak over eigendom een vorm van tovenarij. Ieder daad van macht. Iedere vorm van eigendom is eigenlijk een vorm van tovenarij. Eigendom is eigenlijk alleen maar iets dat mensen op een bepaalde manier doet gedragen. Verder gaat het niet. Hoe zou je op een ander manier een korrel aarde moeten bezitten? Ik doe een spreuk over mijn horloge dat ik op mijn tafel laat liggen, en op basis van die spreuk, blijft iedereen er van af of bekoopt de consequenties en verandert zichzelf in een dief. Dat is toch eigenlijk erg boeiend. Welnu verfijning is net zo'n vorm van tovenarij. Een ding ontvangt die verfijning en opeens is het een instrument van gezag waarmee status verleend kan worden. Gezag bepaalt relaties en dus ook gedrag. Maar is verfijning ook kunst. Het is in ieder geval een methode om de waarde van iets te verhogen, zelfs tot zo'n niveau dat het dagelijkse gebruik onmogelijk door geworden is. Dat is goed te zien in een ceremonieel zwaard bijvoorbeeld. Het zwaard is zodanig verfijnd dat het geen mensen meer kan doden zonder veel moeite. Terwijl het fantastisch dienst doet als een mechanisme waarmee, door bepaalde bewegingen iemand tot ridder kan worden verzaligd. Het is een ding waarmee gesproken wordt. Hiermee wordt getoverd. Relaties en gedrag worden hierdoor veranderd. Wat is toch een relatie?